

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015 r. Sąd Rejonowy w Pabianicach oddalił powództwo Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. Oddział w K. przeciwko P. P. o zapłatę i ustalił, że koszty procesu ponosi powód.

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na ustaleniach, że pozwany P. P. – Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi Widzewa w Łodzi skierował do powoda Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. Oddział w K. szereg wniosków o udzielenie informacji niezbędnych do prowadzenia postępowań egzekucyjnych.

Za udzielone informacje, których dotyczyły wnioski komornika, powód wystawiał rachunki zgodnie z art. 50 ust. 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13.10.1998 r. (t.j. Dz. U. 2015.121 z zm.) Rachunki te powód wysyłał do pozwanego zakreślając 14 dniowy termin zapłaty liczony od dnia ich wystawienia. Komornik dokonywał płatności w terminach oznaczonych w notach odsetkowych nr (...) z dnia 16.12.2013 r. i nr (...) z dnia 13.03.2014 r. Notą odsetkową nr (...) z dnia 16.12.2013 r. powód obciążył pozwanego odsetkami za zwłokę w łącznej wysokości 25,51 zł. Nota ta została odebrana przez pracownika kancelarii komornika w dniu 24.12.2013 r. Pismem z dnia 15.04.2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 25,51 zł w terminie do dnia 7.05.2014 r. Pismo zostało odebrane przez pracownika Kancelarii (...) w dniu 29.04.2014 r. Notą odsetkową nr (...) z dnia 13.03.2014 r. powód obciążył pozwanego odsetkami za zwłokę w łącznej wysokości 67,21 zł. Nota ta została odebrana przez pracownika kancelarii komornika w dniu 20.03.2014 r.

W rozważaniach prawnych, Sąd Rejonowy wskazał, że powód opierał swoje żądanie o treść art. 481 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi (§ 1). Przy czym jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Jednakże gdy wierzycielność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (§ 2). Zaznaczyć należy, że z ww. regulacji wynika, iż obowiązek zapłaty odsetek przez dłużnika jest więc niezależny od tego, czy dopuścił się on zwłoki w rozumieniu art. 476 k.c. i niezależny od tego, czy wierzyciel poniósł jakąkolwiek szkodę (por. wyrok SN z dnia 22 maja 2003 r., II CKN 134/01, LEX nr 138645; wyrok NSA w W. z dnia 7 maja 2002 r., I SA (...), LEX nr 81740).

Strona pozwana kwestionowała żądanie pozwu wskazując przede wszystkim na niedopuszczalność drogi sądowej. Co do tego zarzutu Sąd odniósł się negatywnie. Wskazać należy, że sama opłata za udzielenie informacji należy do kosztów postępowania egzekucyjnego, które mogą być ustalone wyłącznie w tym postępowaniu, w którym powstały, co wyklucza możliwość ich ustalenia w jakimkolwiek innym postępowaniu (por. wyrok SN z 14.06.1973r., I CR 250/73, OSNC 1974/6/110). W rozpatrywanej sprawie żądanie pozwu obejmuje jednakowoż nie opłaty za udzielenie informacji, ale odsetki od nieterminowo uiszczonych przez komornika opłat. Nie mogą one zostać zakwalifikowane jako koszty postępowania egzekucyjnego, gdyż są świadczeniem ubocznym należnym wierzycielowi w związku z nieterminowym spełnieniem świadczenia głównego. Ich dochodzenie w ramach postępowania egzekucyjnego jest niedopuszczalne – stanowią one bowiem zobowiązanie komornika w relacji z osobą trzecią, które odrywa się od kosztów postępowania egzekucyjnego. Nieterminowość spełnienia świadczenia pieniężnego w postaci przedmiotowej opłaty za udzielenie informacji stanowi natomiast zdarzenie stricte cywilnoprawne, które jest źródłem roszczenia o odsetki za opóźnienie (por. uchwałę TK z 25.01.1995 r., W 14/94, OTK 1995/1/19, Dz.U.1995/14/67). Ta cecha przedmiotowego roszczenia przesądza o cywilnoprawnym jego charakterze i o dopuszczalności drogi sądowej.

Powództwo podlegało jednakże oddaleniu z uwagi na brak wymagalności zobowiązania, od którego powód naliczył odsetki dochodzone w pozwie.

Odnosząc się szczegółowo do istoty niniejszej sprawy należy stwierdzić, że obowiązek powoda udzielania komornikowi informacji wynika z postanowień art. 50 ust. 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13.10.1998 r. (t.j.

Dz. U. 2015.121 z zm.). Zgodnie z tym przepisem dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się komornikom sądowym, w zakresie niezbędnym do prowadzenia egzekucji, odpłatnie, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Regulacja ta w dalszej części zawiera delegację dla właściwego ministra do wydania rozporządzenia określającego wysokość opłaty pobieranej przez Zakład za udzielenie informacji komornikom sądowym oraz tryb jej pobierania, uwzględniając ponoszone przez Zakład koszty związane z udzielaniem informacji.

W rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16.01.2003 r. (Dz. U. 2003 Nr 8, poz. 95 z zm.) w § 1 ust. 1 ustalono wysokość ww. opłaty należnej Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. W § 2 wskazano, że dokonuje się jej na rachunek wskazany przez Zakład, a do wniosku o udzielenie informacji komornik sądowy dołącza kopię dowodu uiszczenia opłaty. Takie sformułowanie zawarte w omawianym przepisie nakazuje przyjęcie, że już wraz z wnioskiem o udzielenie informacji kierowanym do powoda Komornik powinien wnieść z tego tytułu opłatę w określonej normatywnie wysokości. Forma użytego w przepisie słowa, a mianowicie „dołącza”, nie pozostawia wątpliwości co do tego, że w przypadku nie dołączenia przez komornika kopii dowodu uiszczenia opłaty, jego wniosek nie powinien zostać zrealizowany. Uiszczenie przez komornika opłaty w późniejszym terminie nie może powodować zatem stanu opóźnienia, gdyż omawiany przepis w widniejącej formie nie przewiduje innego terminu uiszczenia opłaty aniżeli chwila złożenia wniosku o udzielenie informacji. Stąd konkluzja, że uiszczenie przez Komornika opłaty w późniejszym terminie nie może zostać zakwalifikowane jako pozostawanie w zwłoce, a tylko w takim wypadku ZUS miałby możliwość naliczenia odsetek od zaległości.

Z uwagi na powyższe argumenty Sąd Rejonowy przedmiotowe powództwo oddalił.

O kosztach procesu Sąd orzekł czyniąc podstawą swego rozstrzygnięcia art. 98 k.p.c., obciążając kosztami postępowania stroną powodową, jako stroną przegrywającą proces.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zarzucając mu naruszenie:

- art. 455 k.c. poprzez jego niezastosowanie i uznanie, iż powód nie posiadał uprawnienia do wezwania (albo posiadał uprawnienie lecz bezskuteczne w zakresie przedmiotu pozwu) pozwanego do wniesienia opłaty za udzielone informacje niezbędne do prowadzenia egzekucji i przyjęcie w konsekwencji, że wobec obowiązku pozwanego do uregulowania opłaty przed złożeniem wniosku o udostępnienie informacji o dłużniku, w sprawie nie doszło do wymagalności opłat, a następnie do ukształtowania podstawy do żądania zapłaty odsetek od tych opłat, podczas gdy w świetle treści przepisu art.2 ust.9 ustawy z dnia 29.08.1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. 2011r. nr 231 poz. 1376) brak jest uzasadnienia do uznania, iż powód nie powinien udzielać informacji w przypadku braku dowodu uregulowania przez pozwanego opłaty za te informacje, co czyni prawidłową czynność powoda polegającą na wyznaczeniu pozwanemu terminu do wniesienia opłaty za informacje o dłużnikach, po upływie którego odsetki stały się należne;

- §2 ust.2 rozporządzenia (...) z dnia 16.01.2003r. w sprawie opłaty pobieranej przez ZUS za udzielenie informacji komornikom sądowym oraz trybu jej pobierania (Dz.U. nr 8 poz.95) poprzez jego błędne zastosowanie z pominięciem dyspozycji aktu ustawowego tj. art.2 ust. 9 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (j.t. Dz.U. 2011 r. nr 231 poz. 1376), który w sposób odmienny reguluje termin wniesienia opłaty przez powoda, przez co doszło do błędnej konkluzji, iż brak jest wymagalności opłat i po stronie powoda nie doszło do skonkretyzowania możliwości żądania ich zapłaty, podczas gdyby prawidłowo zastosowany akt wyższej rangi, należałoby uznać, iż powód miał obowiązek wezwania pozwanego do uregulowania opłat w wyznaczonym terminie, a po jego przekroczeniu do żądania odsetek,

- art.2 ust.9 ustawy z dnia 29.08.1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (t.j. Dz.U. 2011r. nr 231 poz. 1376) poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy przepis ten jako przepis aktu ustawowego czyli aktu wyższego rangą od rozporządzenia, znajduje bezpośrednie zastosowanie do udzielania komornikom informacji niezbędnych do egzekucji i jako taki przewiduje, iż opłata jest uiszczana po udzieleniu informacji na wezwanie udzielającego, a więc skoro powód

udzielił informacji i wezwał pozwanego do zapłaty opłat, po upływie terminu do ich wniesienia spełnia się przesłanka do wystąpienia przez powoda z roszczeniem odsetkowym.

W oparciu o powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 92,72 zł. zł oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm prawem przepisanych .

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Nie sposób bowiem przyznać racji apelującemu, który w drodze zastosowania reguł kolizyjnych próbuje wykazać, że prawidłową podstawą prawną określającą sposób i termin wniesienia opłaty przez komornika za udzielone mu w niniejszej sprawie informacje jest art. 2 ust. 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U.2015.790 j.t.), przewidujący, że opłatę za udzielenie informacji komornik uiszcza po jej udzieleniu, na wezwanie podmiotu udzielającego informacji.

Na wstępie należy podkreślić, że zgodnie z art. 50 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2015.121 j.t.), dane zgromadzone na koncie ubezpieczonego, o których mowa w art. 40, i na koncie płatnika składek, o których mowa w art. 45, mogą być udostępniane wymienionym w tym przepisie podmiotom, w tym komornikom sądowym, z uwzględnieniem przepisów dotyczących ochrony danych osobowych. Według art. 50 ust. 10 omawianej ustawy dane zgromadzone na kontach, o których mowa w ust. 3, udostępnia się komornikom sądowym w zakresie niezbędnym do prowadzenia egzekucji, odpłatnie, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Zgodnie z § 2 ust. 2 rozporządzenia z dnia 16 stycznia 2003 r., wydanego na podstawie delegacji zawartej w art. 50 ust. 10 ww. ustawy, komornik sądowy dołącza do wniosku o udzielenie informacji kopię dowodu dokonania opłaty.

W orzecznictwie pozyskiwane przez komornika informacje niezbędne do prowadzenia postępowania egzekucyjnego uznawane są za inne środki dowodowe w rozumieniu art. 309 k.p.c., których gromadzenie odbywa się przy odpowiednim stosowaniu przepisów o dowodach (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1990 r., III CZP 102/89, OSNCP 1990, nr 10 - 11, poz. 127 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CZP 66/15, Biuletyn SN 2015, nr 10, s. 8). Oznacza to, że między komornikiem a podmiotem obowiązany do udzielenia informacji dochodzi do nawiązania stosunku procesowego, który ma charakter publicznoprawny (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 października 2015 r., III CZP 66/15).

W niniejszej sprawie, powód wystąpił z żądaniem zasądzenia odsetek za opóźnienie w uiszczeniu opłaty, o której mowa w art. 50 ust. 3 i 10 ww. ustawy i powołał się na regulacje zawarte w art. 481 i 476 k.c.

Poszukując materialnoprawnej podstawy żądania odsetek za opóźnienie w uiszczeniu opłaty, o której mowa w art. 50 ust. 3 i 10 ustawy, trzeba zauważyć, że przepisy prawa polskiego nie przewidują generalnego obowiązku płacenia odsetek z tytułu zadłużenia pieniężnego. Powołane przez powoda regulacje kodeksu cywilnego, również nie przewidują takiego generalnego obowiązku, zgodnie bowiem z art. 359 § 1 k.c., odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. Jeżeli jednak obowiązek płacenia odsetek nie wynika z czynności prawnej, należą się one wierzycielowi tylko wtedy, gdy przewiduje to przepis ustawy (np. art. 212 § 3, art. 481, art. 482 § 1 k.c.).

W art. 50 ani w żadnym innym przepisie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie przewidziano obowiązku zapłaty przez komornika odsetek za opóźnienie w uiszczeniu opłaty za informację o danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonego lub płatnika składek. Ustawodawca natomiast w tej samej ustawie uregulował obowiązek zapłaty odsetek od innych należności pieniężnych, czego przykładem są przepisy art. 23, 47, 84 i 85 ustawy. Obowiązku zapłaty odsetek za opóźnienie w uiszczeniu opłaty za odnośne informacje nie przewidziano również w wydanym na podstawie art. 50 ust. 10 tej ustawy rozporządzeniu z dnia 16 stycznia 2003 r., które reguluje kwestię uiszczenia opłaty w sposób

odmienny od przewidzianego w art. 2 ust. 9 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji, na który powołał się apelujący.

Rozważając możliwość zastosowania w drodze analogii art. 481 § 1 k.c., zgodnie z którym jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi, trzeba powrócić do kwestii charakteru stosunku prawnego łączącego komornika z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 21 października 2015 r., III CZP 66/15, relacje prawne powstające w postępowaniu egzekucyjnym między komornikiem sądowym, jako organem egzekucyjnym, a uczestnikami tego postępowania nie mają cech właściwych dla równorzędnych podmiotów. W relacjach tych dominuje stosunek nadrzędności organu egzekucyjnego i odpowiadający mu stosunek podporządkowania ze strony uczestników postępowania i osób trzecich. Komornik sądowy jest bowiem organem władzy publicznej powołanym do przymusowego egzekwowania tytułów wykonawczych, któremu - w razie nieuzasadnionej odmowy udzielenia mu wyjaśnień lub informacji - przysługuje prawo stosowania środków przymusu przewidzianych w art. 762 k.p.c. Na brak równości w relacjach między komornikiem, jako organem egzekucyjnym, a uczestnikami postępowania egzekucyjnego Sąd Najwyższy zwracał też uwagę w swoim wcześniejszym orzecznictwie (zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2002 r., III CZP 65/02, OSNC 2003, nr 7-8, poz. 100 i z dnia 20 kwietnia 2006 r., III CZP 20/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 25).

Wysokość opłaty za udzielenie komornikowi informacji o danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonego lub płatnika składek i sposób jej waloryzacji zostały szczegółowo unormowane w rozporządzeniu z dnia 16 stycznia 2003 r., w związku z czym komornik nie ma żadnego wpływu na określenie wysokości tej opłaty lub trybu jej pobierania. Nie ma ona charakteru świadczenia cywilnoprawnego, zachodzi natomiast pewne podobieństwo między wspomnianą opłatą a opłatami pobieranymi przez organy procesowe w toku postępowania cywilnego. Można zatem odwołać się do stanowiska Sądu Najwyższego zajętego w uchwale z dnia 31 stycznia 1996 r., III CZP 1/96 (OSNC 1996, nr 4, poz. 57), a następnie w uchwale z dnia 20 maja 2011 r., III CZP 16/11 (OSNC 2012, nr 1, poz. 3), według którego art. 481 § 1 k.c. nie ma zastosowania do świadczeń pieniężnych zasądzonych prawomocnym orzeczeniem o kosztach procesu. W uzasadnieniu Sąd Najwyższy stwierdził, że stosunki powstające w ramach postępowania sądowego między stronami i organem procesowym mają charakter publicznoprawny, jednak sama przynależność kosztów procesu do sfery prawa publicznego nie oznacza, iż wyłączone jest stosowanie do nich pewnych rozwiązań właściwych prawu prywatnemu. Korzystanie z unormowań prawa prywatnego może okazać się nie tylko uzasadnione, ale wręcz konieczne, jeżeli w prawie publicznym występuje luka operacyjna, czyli niedostatek unormowań umożliwiających stosowanie tego prawa, albo luka tetyczna, a więc oczywista, jednoznaczna wadliwość prawna. Brak przepisu umożliwiającego doliczanie odsetek do świadczeń pieniężnych zasądzonych prawomocnym orzeczeniem o kosztach procesu nie może być jednak postrzegany jako luka w przedstawionym rozumieniu, upoważniająca do stosowania art. 481 k.c., ponieważ regulacja w zakresie wysokości kosztów jest autonomiczna i wyczerpująca.

Analiza regulacji zawartych w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych nie wskazuje na istnienie luki konstrukcyjnej, która mogłaby przemawiać za rozważeniem możliwości zastosowania w odniesieniu do opłaty za informację o danych zgromadzonych na kontach ubezpieczonego lub płatnika składek, udzieloną komornikowi sądowemu na podstawie art. 50 ust. 3 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w drodze analogii przepisu art. 481 § 1 k.c. W powołanej ustawie przewidziano - o czym była już mowa - obowiązek zapłaty odsetek od określonych świadczeń pieniężnych i szczegółowo uregulowano sposób ich obliczania. Uzasadniony jest w tej sytuacji wniosek, że brak przepisu pozwalającego na doliczanie odsetek do opłaty za informacje udzielone komornikowi sądowemu należy uznać za zamierzony. Gdyby bowiem ustawodawca przewidywał możliwość dochodzenia odsetek od tej opłaty, wprowadziłby do ustawy odpowiednią regulację.

W razie opóźnienia się przez komornika z uiszczeniem należnej opłaty, podmioty udzielające mu informacji niezbędnych do prowadzenia postępowania egzekucyjnego nie są pozbawione ochrony prawnej, mogą bowiem

skorzystać ze środków prawnych przewidzianych w postępowaniu egzekucyjnym, które umożliwiają sądową weryfikację podejmowanych w tym zakresie czynności (art. 767 § 2 k.p.c.).

Tym samym należy uznać, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego odpowiada prawu.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 k.p.c.